REGALIS CELSITUDINIS
VICTORIS AMEDEI II.
SERENISSIMI SABAUDIÆ DUCIS

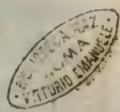
NUPER IN LUCEM EDITO

FILIO
GENETHLIACON

HABITUM

IN AULA MAXIMA ROMANI COLLEGII SOCIETATIS JESU

A JOSEPHO IGNATIO CHIABERGE
EJUSDEM SOCIETATIS.

ROMÆ, M.DC.XCIX.
TYPIS BARBERINIS.

Excudebat Dominicus Antonius Hercules.

CUM FACULTATE SUPERIORUM.

REGALIS CELSITUDINIS

VICTORIS
AMEDEI II.

SERENISSIMI SABAUDIÆ
DUCIS
NUPER IN LUCEM EDITO

FILIO
GENETHLIACON

HABITUM
IN AULA MAXIMA ROMANI COLLEGII
SOCIETATIS JESU

A JOSEPHO IGNATIO CHIABERGE
EJUSDEM SOCIETATIS.

ROMÆ, M.DC.XCIX.
TYPIS BARBERINIS.

Venditur Dominicus Antonius Herculis.

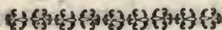
REGALI CELSITUDINI

VICTORIS AMEDEI II.

SERENISS. SABAUDIÆ DUCIS

JOSEPH IGNATIUS CHIABERGE.

Felicitatem.

AUSTISSIMIS tandem auſpiciis, REGALIS PRINCEPS, edita in lucem optatiſſima Proles tot, ac tantis Italiam implevit gaudiis univerſam; ut lętandi finem, modumque Populi neſciant, qui neſciunt amandi. Omnes enim intelligunt, Hærede Filio Genitoris veſtigia premente, firmatam in poſterum eſſe Pacis tranquillitatem, quam Te Arbitro, & Authore aliquando fuerant aſſequuti: & diu felicitatem ſuam in hac Tua contineri præſentiunt, ut ſine adulatione, ita ſine modo gratulantur. Tot inter plauſus pudebat unum me conticeſcere, & erumpere geſtientem lætitiam indecoro ſilentio cohibere. Erupit gratulantis affectus. Imò, vide lætitia quid audeat? Non dubitavi, palam ac publicè, hac ipſa in Urbe Terrarum Orbis Theatro, in hoc Romani Collegii erudito Athenæo, Eminen-

tiſſimo coram , ſapientiſſimoque Sabaudiæ Patrono, & in ampliſſima Præſulum eruditiſſimorum corona , venire in partem publici gaudii, adire fortunati Pupuli Regales cunas, noſtrà illas coronare lauro , & mei privatim animi monumenta , iſto qualicumquè carmine poſteritati conſignare . Ignoſces audaciæ , REGALIS PRINCEPS , ignoſces temeritati , vel potiùs hanc meam de Patriæ amantiſſimæ ſingulari felicitate lætitiam boni conſules . Hos mihi animos Humanitas illa incredibilis Tua fecit, quà Subditos omnes, ac præſertim litterarum amantes complecteris : ut qui non dignitatis tantùm, ſed virtutum faſtigio tot Principibus præſtas , Humanitate cæteris etiam Auguſtior videare: omniumque prædiceris linguis juxtà Inimicorum Terror, Amor Subditorum . Hac igitur eàdem Humanitate fretus oro , ut munuſculum hoc non meo tantùm, ſed totius Romani Collegii nomine Tibi dicatum bonam in partem accipias , nec ſpectes quantulum ſit ipſum per ſe ſe, ſed quanto animo , quàm Tibi dedito , quàm nobiliſſimæ Domus Studioſo deferatur . Illud dum ſacrabo Tibi , dum Regales ad cunas appendam , interim Superos omnes comprecabor , non vanus Augur, ac Vates , ut Tibi , & Auguſtę Proli ſalutem , felicitatem , adoream , quam mereris , cumulatiſſimè largiantur .

Ratulandum mihi est, quòd ea se objecerit dicendi opportunitas, quâ non modò Regio Principi Prolem, verùm etiam universæ Italiæ securitatem gratularer. Ad hoc enim interpretor, Augusto Sabaudiæ Duci concessam à Superis optatissimam Sobolem: ut Pacem Italiæ, adhuc nutantem hoc veluti pignore confirmarent. Quod quidem cur ita existimem, exponam quàm brevissimè: ac simul totius Poëmatis argumentum, & seriem exponam.

Suavitatem Pacis, quam Italia vix delibaverat, suo felle consperserat Timor: ne videlicet si Sabaudiæ Dux Hærede Filio destitueretur, bellorum inde causæ promanarent, simulque deesset qui otium Italiæ, spesque publicas tutaretur. Quamobrem in eo tota erat Italia, ut hanc Prolem à Superis impetraret. Per hęc tempora demissum è Cœlo Fulmen Taurinensem in Arcem, ingenti cum strepitu, nec sine Arcis detrimento præcipitat. Percùlsus metu Eridanus ad Neptunum Genitorem properatò confugiens, ab ipso edocetur, fulmen illud speratæ Prolis fuisse prænuncium: reversus cum gaudio, Neptuni verbis, & prodigio, constare fidem intelligit.

Placuit ab eo fulmine felicissimum Prolis augurium auspicari: quod solemne Antiquis accepimus, qui fulmen, in lævam partem delapsum, in optimam augurii partem interpretabantur. Habent hoc proprium fulmina, ut auri venas in arcanis montium visceribus abditas detegant. Quidni voluerint Superi pretiosiorem auro Sobolem, in arcanis Fatorum consiliis abditam per fulmen detegere, ac prænunciare? Denique, si Plinio teste, quoddam est gemmarum genus, pretiosum præ reliquis: quoniam, *ut ejus verbis utar,* non aliubi inveniatur, quàm in loco fulmine icto; *non ab re dictum censuerim, si eodem ex fulmine Regalis Gemmę pretium collegero, & quod ipsum consequitur, Italię securitatem. Adeò ut nec optabilior deficientis Sęculi sperari potuerit exitus, nec ineuntis ingressus auspicatior.*

Si qua occurrunt in Carmine Prophanorum Deorum nomina, & aliæ id genus voces, nos illas Poëtarum usurpamus more, & à Christianis hominibus, ut par est, acceptum iri confidimus.

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apostol.

Dominicus B. de Bellis Episc. Melphicten. Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Gregorius Sellari Mag. ac Reverendiss. P. Fr. Paulini Bernardini Sac. Pal. Apost. Mag. Socius Ord. Prædic.

GENETHLIACON.

UNDE nova irato surgit Clementia Cœlo?
Dant animos, dant spes vel fulmina: quæque ruinas,
Certaque portabant perituris funera Terris,
Muneribus cumulant, verso nunc ordine, Terras.
Quid Vobis reliquum, Superi? Mortalia vota
Quid metuant; vestras si in munera vertitis iras?
Sic ò, sic nobis, sic sæpè irascere Cœlum!
Felices Itali, quibus, olim nuncia cladis,
Fulmina perpetuæ cedunt in pignora Pacis,
Et spes sollicitas Augusti Germinis implent!
Si Timor ipse animos addit, si fulmina prosunt;
Quid non de Superis tandem sperare licebit?
Tuque ò fulmineos inter concepte fragores,
REGALIS PUER, & qualem prodire decebat
Ab Jove, Progenies, sive à Mavorte Sabaudo,
Edere felices vagitus incipe: & illos
Aude, Blande Puer, Cœlo sociare Tonanti.
Bellè conveniunt hæc fulmina fausta, Tuique
Vagitus: illi furialia bella, trucesque
Compescent strepitus bellorum. Nunc Tibi lauros
Interea circum dulces sine serpere cunas,
Dum præsaga refert venturos Musa Triumphos,
Quos modò portendunt Tibi fulmina læva Triumphos.

Bellorum postquam durus desæviit ardor,
Ausoniis tandem Pacem se reddere Terris
Jusserat Ausonius Mavors. Vix Alpibus illam
Italia inspexit labentem; Protinus Almæ
Pacis in amplexum ruit, & mille oscula libat,

O Pacem, ò longo ſperatam tempore Pacem!
Exclamans. Pacem ingeminat non flebilis Echo:
Auditam ingeminant Valles, & littora Pacem.
Quàm læti Auſonidum plauſus? Quæ gaudia paſſim
Serpere? Nuſquam ullas ſenſiſſent gaudia metas,
Tu niſi, ſæve Timor, felicibus invide rebus,
Vix libata metu miſceres gaudia triſti.
Namque Timor, reducis comes, & cuſtodia Pacis,
Ponè ſequens aderat: dubio veſtigia figit,
Et tremulo greſſu, dum ſemper cogitat hoſtem,
Igneſque, & ſcopulos, & mille pericula cernit.
Pallida frons, oculi triſtes, maciemque ſeveram
Obduxere genis, nutrit quas pectore, curæ:
Nam ſecum incertus noctesque dieſque volutat
Eventus rerum triſtes, curaſque futuri:
Heu vanas in ſe, ſed mæſto in pectore, veras!
Nempe facit curam ipſe Timor, dum cura timetur.
Horreſcunt crines, vel nunc dum Pacis adhæret
Securus lateri: dubio nam pectore volvens,
Nunquam venturi metuit diſcrimina Belli;
Et Bellum ſtruit ipſe ſibi formidine Belli.
Ille ubi feſtivo ſenſit fremere omnia cantu,
Auſoniamque alacri plaudentem murmure Pubem;
Horruit: incertoque tremiſcens corpore, & altùm
Suſpirans, hilares plauſus hac voce repreſſit:
Heu Itali! lætis nimiùm ne fidite rebus.
Non vobis Superi manſuræ pignora Pacis
Tuta ſatis dederunt: Veſtras huc vertite mentes:
Evolvam modò quæ maneant vos Fata. Sabaudus
Bellorum Domitor, Paciſque Aſſertor, & Auſpex,
Mortalis donec terris patietur haberi,
Sperate: Italicis nunquam Pax cedet ab oris.
Ipſe nequit timuiſſe Timor: Sperare jubetur
Nunc primùm, & ſperare jubet, Qui fœdera junxit,

Idem animo ſapiens firmabit fœdera Princeps:
Sive opus; invictis Pacem tutabitur armis:
Obiectaſque Alpes ſi Bellum jnfringere tentet;
Obvius occurret, ſua per diſcrimina, Victor.
Novit enim Martis caput objectare periclis,
Ingentemque animam bello contemnere, certus
Non revocare pedem, quamquam undique ferreus imber,
Plurimaque inſtantis lethi obverſetur imago.
Ah quoties volui, per tela inimica, per hoſtes
Impavidum, ſe fulmineo mucrone ferentem
Increpuiſſe Ducem! Non eſt victoria tanti:
Ah non uſque tuis Pax eſt redimenda periclis!
Hæc dixiſſe animus fuerat: ſed adire ruentem
Per medias cædes, timui, rapidumque morari.
Quis prope Belligeri poterat Ducis ora tueri,
Ora indignantem latè ſpirantia Martem,
Sive Jovem, trifido findit cum nubila telo?
Herculis ah potiùs conſpectum, iraſque tuliſſem,
Seu cum Geryonis monſtrum, aut centuplicis Hydræ,
Aut Erymanthæum clavâ proſterneret Aprum.
Profuit avertiſſe oculos, greſſuſque fugaces:
Ne Dux magnanimas in me converteret iras.
Vos illum incolumem, tot per diſcrimina lethi,
Servaſtis, Superi. Longùm ſervate Latinis
Præſidium rebus. Sed me nova cura remordet.
Progeniem Auguſto nondum exorata Sabaudo
Fata negant donare parem. Fors clauſit in Uno
Regalem Proavûm Populum, ſeriemque Nepotum
Immenſam, atque Unum tota pro Gente creavit
Natura, innumeros geſtantem in pectore Reges:
Mortalem tamen. Hunc Italis heu triſtia Fata
Si quando, emeritæ poſt tempora longa Senectæ,
Invideant Terris, aut bellicus auferat ardor;
Quis Pacem Heſperiæ, quis par tutabitur Heros?

Nequicquam impoſitas Natura objecerit Alpes,
Italiæ muros, & Propugnacula Pacis,
Vindice ſi careant, & Defenſore ſecundo.
Vidi ego diſruptas ſubjecto pulvere Rupes,
Horreſco referens: Volitare per aëra vidi,
Saxorum avulſas magno cum murmure moles.
Heu nullum ſatis eſt tutum ſine vindice Vallum!
Noſcere venturos ſimul & prævertere caſus
Expertus, moneo. Lætis ne fidite rebus,
O Itali, incertis nimiùm neu plaudite fatis.
Auguſtæ Superos in vota laceſſere Prolis
Præſtiterit: reducem firment hoc pignore Pacem.
Dixit: & immiſtis turbavit gaudia curis.

Sic ubi arundineam ſubiere incendia Sylvam;
Protinus effuſo bacchantes agmine flammæ,
Huc, illuc ſerpunt hilares, crepitantque favillis,
Perque leves ſaliunt calamos, perque aëra ludunt:
Exultant, feſtoque Ignes ſibi murmure plaudunt:
Interea gelidus Cælo ſi defluat imber;
Frigeſcunt ſenſim flammarum gaudia, ſenſim
Torpeſcunt miſtis tepefacta incendia lymphis;
Haud aliter feſtis cum plauſibus Itala Pubes,
Murmureque infremeret; gelidus Timor omnia curis
Miſcet. Plaudendi ſenſim deferbuit ardor:
Inque vicem ſubeunt caræ vota anxia Prolis.

Tum labor Heſperiæ, votis precibuſque morantes
Sollicitare Deos: Heu quid mihi munera Pacis
Profuerint Superi; ſi me nova prælia vexant
Spemque metumque inter, dubiique pericula Fati
Incertam, curiſque gravem? Proh ſi qua ſuperſtes
Italiæ vobis cura eſt; properate precanti
Regalem AMEDEO Sobolem. Si lenta morantur
Necdum operis tanti longum implevere laborem
Fata; vel informem invitis educite Fatis.

Sat

Sat Prolem Auguſtam Genitor, vireſque tenellas
Formabit: grandes animos, rerumque capacem
Magnarum finget mentem. Modò Regia paſſu
Pone legat tenero Patris veſtigia Proles;
Poſcimus hoc unum: Diſcet Genitore Magiſtro,
Et regere Imperio Populos, latèque tueri
Heſperiæ vallum, bellique arcere timorem.
Ergo agite, & reducem firmate hoc pignore Pacem.
Quæ tenuere moræ? Properate hoc ſydera munus
Heſperiæ, & longas metuenti demite curas.
Dixit: & adverſo defigens lumina Cælo,
Cum votis lachrymas, longa & ſuſpiria fundit.
Sed vota, & lachrymas, longa & ſuſpiria longùm
Diſſimulant Superi: dubiamque morando fatigant:
Gaudentque horrificis metuentem ludere ſignis.

Italiæ ad Vallum, præruptaque mœnia, quà ſe
Urbs Auguſta, ingens, formâ pulcherrima jactat,
Arduaque attollit Turritam ad ſydera frontem,
Taurinum; triplici ſurgit circumdata Vallo,
Arx, multorum ingens ſæclorum opus, atque laborum:
Arcanas fodere vias, Puteumque capaci
Tramite cæca putes in Tartara deſcendentem:
Immanes abiere in propugnacula Montes,
In Vallum Sylvæ, in ſinuoſas Flumina foſſas.
Fruſtra illam innumeræ Bello petiere Phalanges:
Una omnes contra ſtetit inconcuſſa Phalanges.
At non Cælicolum ſtetit inſuperabilis armis.

Namque ſoporiferæ per cæca ſilentia noctis,
Ingruit in celſam vis horrida fulminis Arcem,
Heu malè tot Vallis adversùs fulmina tutam!
Ignivomum ſerpit per Propugnacula Telum,
Viſceraque interiùs penetrat, perque Horrea fertur,
Pulvere ſulphureo, & tacitis prægnantia flammis.

Illi-

Illicet effractis turmatim incendia claustris
Prosiliere. Cavis quotquot fornacibus Aetna,
Seu quascumque Erebi Stygius Rex claudit in antro,
Sulphureas pestes, ruptisque tonitrua vinclis
Erupisse putes, coniuratosque tumultus,
Orbis in exitium Naturam armasse Novercam.

Namque ubi celatas nitrato in pulvere flammas
Excussit, laxisque dedit decurrere habenis
Vulcanus; valido luctamine concutit Arcem,
Vi facturus iter flammis: simul aggere quasso
Avulsas Tellus ejectat in aëra moles:
Dispersa horrifico dissultant saxa fragore:
Ariete nunc Cælum, Cælo assurgentia, pulsant;
Nunc obversa solo, rapidoque volumine Molis
Præcipitata, novam pressa Tellure ruinam
Effodiunt, strepituque novam ingemuere ruinam.
Ingeminat cum clade fragor. Non murmure tanto
Juppiter obstrepuit, cum post fera bella Gigantum
Montibus impositum geminis devolveret Ossam
Præcipitem, curruque gravi quassaret Olympum.

Nutavere Urbis valido concussa tremore
Mœnia: nutarunt ædes, & cardine moto
Divulsæ patuere fores, & Regia Turris
Excussit tremulo libratum vertice Taurum.
Ipsæ etiam, audito reboantis murmure cladis,
Intremuere Alpes. O quæ modò tristia duces
Omina, & Hesperiis heu quàm crudelia rebus
Fata canes, quantosve feres in cordibus æstus,
Pessimus in dubiis augur Timor! Audit utrumque
Obstrepere insolitis, frangique fragoribus Axem
Eridanus, crebrisque videt fulgoribus undas
Irradiare: statim gelido Caput exerit Antro:
Syderaque aspiciens, alium Phaëtonta putavit
Fulmine dejectum nova ferre incendia Terris.

Post

Post ubi flammivomo perculsam fulmine sensit
Conflagrare Arcem ; Superi ! Quæ fata paratis
Italiæ ? exclamat , vel quas portenditis iras ?
Poscite nunc , Itali , Prolem , nova pignora Pacis
Cælicolas , nullis domitam qui viribus Arcem ,
Præsidium Pacis , nullo superabile Bello ,
Fulminibus fregere suis , & vindice flammâ .
O Spes Italiæ vanas ! O irrita vota !
Mox erit , ut quassas Dij vertant funditus Alpes ,
Et Te nativis sine mœnibus indefensam ,
Ludibrium objiciant Bellis , Martique cruento .
Sed quid ego incautus diverbero vocibus auras ?
Quidve moror superis invisâ abscedere Terrâ ?
Sic ait : & trepidas urget velocior undas ,
Neptunumque Patrem superatis , visere , ripis
Effreni properat , brevior quà semita,cursu .
Fortè renascentis sub prima exordia Solis
Plus solito lætus Neptunus Rector aquarum
Ludebat celeri tranquilla per æquora curru ,
Et festo circum plaudebant carmine Nymphæ .
Sed volvi insano procul audit murmure fluctus :
Frænat equos loris , jussitque silentia Nymphis :
Dein tacitis oculis Maria omnia circumspexit .
Eridanum , insueto venientem tramite cernit ,
In Mare præcipitem turbatas volvere lymphas .
Risit . Norat enim , Natum quæ causa timoris ,
Triste per augurium , spectro terreret inani .
Sed gaudet , causamque fugæ subitique pavoris
Audire, & longas , Nato referente, querelas .
Ergo ubi Cærulei primùm subit ora Parentis
Eridanus : Patriis , inquit , considere Regnis ,
Da , Genitor , fessum post dira pericula Natum .
Sum Tua progenies : dederas regnare tot inter
Hesperiæ Fluvios , & aquosæ Gentis habenas

Fle-

Flectere. Regnavi, Hesperiæ dum Regna manerent,
Et visa est rebus Fortuna favere Latinis.
At nunc, quòd Superûm vertit sententia mentem,
Regnare adversis vanum est ac flebile Divis.
Credo equidem nosti. Speratam Numina Prolem
Italiæ impacata negant: quin, omine tristi,
Fulminibus vertere Arcem, flammisque dedere.
Quid superest, Alpes quin, & Regna Itala vertant?
Fugi, quid flammæ, noceant quid fulmina, gnarus.
Ni fugerem, arsissent undæ, quas fulmine cernis
Afflatas, visisque semel flavescere flammis.
Providus effugi instantis præsagia Fati
Forsitan Hesperiam Superi de sedibus imis,
Dum loquor, evertunt. Pavidas, Pater, excipe lymphas,
Meque Tuo incolumem Regno tantæ omina cladis,
Da, Genitor, vitare, Tui sub Numinis umbra.
Olli subridens Genitor, qui temperat undas,
Vultu, quo reduces post aspera prælia Ponti
Solatur Nymphas, Natum solatur: & istos
Pone metus, dixit, Fatorum ignare Tuorum,
Nate. Nec Hesperias oderunt Numina Terras,
Nec Prolem Fata abnuerint, aut vota precantis
Italiæ sprevere Dii: cum fulmina vibrant;
Non semper tactis portendunt funera Terris:
Interdum tactis portendunt munera Terris:
Et sua dissimulant terroris imagine dona.
Falleris, & mentem timidus malè decipit error,
Irato quòd cuncta putas erumpere Cœlo
Fulmina, & infaustis cladem portendere Terris.
Sunt etiam, Fili, sunt fulmina læva, bonisque
A superis immissa: tonat cum nube serenâ
Juppiter, & claro ludit placabilis igne.
Ignosco, nimiùm timeas quòd fulmina, Nate,
Qui Phaëtontææ sensisti damna ruinæ.

Ipſe etiam timui: Sed me Cyllenius Ales,
Conſcius Interpres Divûm, cui cura laborque,
Deferre Indigenis Superûm molimina Divis,
Nuncius è Cœlo, excuſſo vix fulmine, lapſus,
Me primum edocuit luſus, & dona Tonantis,
Quæ Tibi jam referam, ſolvamque è pectore curas,
Et capies mecum, cæpi quæ gaudia, Nate.
Nam veluti, niveum generans è rore lapillum,
Concha Maris, fracto ſi murmuret aëre fulmen,
Divitias uteri pandit, gemmamque nitentem
Inter fulmineos properatam parturit ignes;
Haud ſecus Auguſtam Sobolem dum Fata morantur,
Fulmineo tardas Superi increpuere fragore,
Et vicere moras: feſtinantque edere Terris
Primùm ubi, quiſque ſuo, cumularint, munere, Prolem.
En Tibi, quà fulget cognato nomine * ſydus
Convenere omnes Superi, Prolemque Beatam
Divinis ornant donis, Mundoque petenti
Expediunt: pudet Italiæ protendere vota.
Poſtquam operi finem dederint; Caducifer Ales
Deferet Heſperiæ promiſſum ex æthere Munus
Perpetuæ tutelam, & pignus amabile Pacis.
Tu modò, Nate, Tuas, mora nulla, revertere ſedes:
Ut Prolem obſequio certans, & munere largo
Excipias: monituſque Tuos damnare timores,
Fatorumque moras non incuſare memento:
Interea præbere meis ſpectacula Nymphis,
Atque novos pergam celebrare per æquora ludos.
Namque ardent hilares orituræ plaudere Proli,
Faſciolaſque parant, Puerumque decentia dona,
Officiiſque Tuas certant prævertere Nymphas.
Audiit attonito ſimilis, ſimiliſque triumphanti
Eridanus. Vix facta Pudor ſed gaudia turbat.
Nam pudet arripuiſſe fugam: certuſque reverti,

* Eridanus Signum Cœleſte

Si-

Sibila Nympharum metuit, ludentia Regem
Cornigerum, vanâ terroris imagine lusum.
Obscuras rediturus amat, quæritque latebras:
Tramiteque arcano Terræ per viscera serpit.
Sed cœcum per iter, Genitoris dicta revolvens,
Vix mentem capit ipse suam. Vicere pudorem
Gaudia. Prosiliens imâ Tellure sub auras
Erumpit, lætisque Urbes clamoribus implet,
Ostentatque viris solito fulgentius Astrum
Eridani: poteratque ipsum tunc vincere Solem.
Namque ubi confluxere Dii, tunc Sidus in unum
Astrorum congestus honos, & gloria fluxit.
Nec mora. Præclaro finem imposuere labori
Cælicolæ: Ipse suis gestans Cyllenius ulnis
Speratam Hesperiæ defert ex Aethere Prolem:
Labensque, Augusti surgit quà Principis Aula,
Celsaque magnifico se tollit Regia luxu,
Pacis in amplexus demittens: Accipe, dixit,
Grande moræ pretium: optatum, Pax, excipe Alumnum
Longam Fatorum curam, Superumque laborem.
Dij certatim omnes finxere, sat omnibus unum.
Huic animum ingentem, Majestatemque verendam,
Et mentem Imperiis habilem, Populisque regendis
Juppiter insevit: formam Venus addidit ori,
Purpureosque genis, niveosque afflavit honores,
Inque omni teneros vultu congessit amores.
Vim cordi generosam, & inexsuperabile robur,
Purpureisque oculis acres Mars indidit ignes.
Se puerum in Puero Martem pinxisse putares:
Sic oculos, sic ora puer, Gradive, ferebas.
In Puero credas sub imagine Martis Amorem:
Sed crede in Puero sub Amoris imagine Martem.
Martem dissimulans si quando spiret Amorem;
Vel semel inspectus Bellorum mulserit iras:
Illum

Illum nempe ferox cum viderit hoſtis, amabit.
Depoſito ſed amore ferus ſi quando minaci
Sæviet aſpectu; Martem exeret: ora cruentum
Spirabunt Martem: fugiet, cum viderit, hoſtis.
    Ipſe ego ſed roſeis conſperſi mella labellis:
Dulce dedi eloquium, blandæ & modulamina linguæ.
Nempe, ubi Trejcios virtute ſubegerit hoſtes;
Voce feros hominum cultus, & agreſtia finget
Pectora, bis domito referens ex hoſte Triumphos.
Inſuper ingenuas verſatile Corpus ad artes,
Nervorumque agiles aptavi ad ſingula nexus.
Si quando Cytharam digitis impellere eburnis,
Sive gravem jaculis, Urſiſque, Apriſque minacem
Juverit accinctam lateri tractare Pharetram;
Blandus erit Cytharam, blandus tractare Pharetram.
Sive inſignis equo ludat ſpectacula Martis,
Et modò Cornipedem ſinuoſos flectat in orbes;
Nunc jubeat, geminis fodiens calcaribus armos,
Exultare ſolo, celerique erumpere ſaltu;
Dulce ferox erit, & blanda gravitate timendus.
    Sed veris propiora movens certamina Martis,
Cum longâ rapidum Alipedem ſtimulabit arenâ,
Stantem ad clauſtra hoſtem, vel fictum, Caſſide fruſtra
Munitum, ferrique gravi ſub pondere tectum,
Ipſe volans, arrectus Equo, ſtrictâ impetet haſtâ,
Fervidus; incipiet jam non impunè timeri.
Quippe ruens fractæ per rimas caſſidis ictum
Interiùs figet, telumque infringet in ore
Sic oculos diſcet Getici terebrare Tyranni,
Vera ubi depoſitis indicet prælia ludis.
Scilicet ad tales habilem formavimus uſus.
    Ultimus abſolvendo operi, tremulo pede venit
Saturnus Pater: & Pueri defixus in ore,
Obſervat rubros imitantia labra pyropos,

Am-

Ambrosiasque genas, & lactea lilia frontis,
Sideribusque pares oculos, blandèque severos:
Vix oculos explet visu: quin lene fluentes
Continuisse nequit lachrymas. Properare laborem
Sed monitus, tandem Puero superaddidit altum
Consilium Senis, & maturæ pondera mentis
Annosus Pater: atque aurei Rex arbiter ævi,
Cum Puero Imperium divisit, & aurea Nato
Jussit in Hesperiis famulari sæcula Terris.
Hæc merces pretiosa moræ. Sic fænore multo
Longas votorum curas, Arcisque ruinam
Pensavere Dii. Quin hac mercede placerent
Fulminibus quassatæ Alpes, & diruta fundo
Mœnia, prærupto Hesperiam cingentia vallo.
Scilicet Hic Unus, si Propugnacula desint,
Si ruerent Alpes; Bello insuperabile vallum
Hic Puer unus erit, totamque tuebitur Unus
Italiam. Hæc Superi præsagia certa dedere,
Fulmine visi Arcem convellere. Scilicet Arce
Non opus, innumeras Unus si suppleat Arces.
Nec cum fulmineo Superi obstrepuere fragore
Italiam petiere minis: petiere sed hostem
Regnatorem Asiæ. Lybicas delatus in oras
Vix fragor intonuit; simul omnia Regna tumultu
Misceri, ac trepidare metu. Quin omina cladis
Accumulant Superi: nam, quæ Mavortius Heros
EUGENIUS Scythico satiaverat, arva, cruore,
Obstupuere Scythæ, redivivo undantia tabo
Fervere, sanguineasque iterum, ceu clade recenti,
Dum volvunt spumas, pariles portendere clades.
Insuper ingeminant vesano murmure Ripæ (dam
EUGENIUM, CAROLOS, PHILIBERTOS, bellica quon-
Fulmina, & odrysiis fatalia nomina Terris.
Mox ubi progenitam media inter fulmina Prolem
Sen-